

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

לפני כב' השופטת אסתר שטמר

המבקש:

אלדד צרשניה

ע"י ב"כ עו"ד יעקב גורנשטיין, עו"ד רן שפירא ועו"ד רפאל אלמוג

נגד

המשיבה:

המועצה להסדר ההימורים בספורט

ע"י ב"כ עו"ד יאיר שילה

החלטה

אישור תובענה ייצוגית שעניינה בכך שהמועצה להסדר ההימורים בספורט (להלן "המועצה") סימנה במשחק "ווינר" באמצעות האינטרנט ברירת מחדל של 30 ש, שאינה הסכום הנמוך ביותר האפשרי להשתתפות במשחק.

1. בין ההימורים שמפעילה המועצה גם "משחק הקבוצות", הידוע בשם "ווינר". המשחק מאפשר למשתתף שמצליח לנחש תוצאות משחק ספורט לזכות בסכום שהשקיע כפול יחס זכיה שקבעה המועצה מראש.

ניתן להשתתף בהימור באופן מקוון, באמצעות אתר האינטרנט של המועצה. ברירת המחדל של ההימורים עמדה במועד הרלוונטי לבקשה על 10 ש, שהיה הסכום הנמוך ביותר שניתן היה להשקיע במשחק. משתתף שלא מלא את סכום ההשתתפות חויב לכן ב-10 ש. באתר האינטרנט של המועצה הועמדה ברירת המחדל על 30 ש. כך טוען המבקש, כי בעוד שלא מלא את סכום ההשתתפות, וסבר כי הועמד על 10 ש, הוא חוייב בסכום פי 3.

המבקש פנה לשירות הלקוחות של אתר האינטרנט של המועצה, ונענה טלפונית כי לא ניתן לבטל טופס שנשלח באמצעות אתר האינטרנט.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

טענות הצדדים

2. המבקש טוען כי המועצה פעלה בניגוד לחוק המסמך, חוק להסדר ההימורים בספורט, תשכ"ז-1967 (להלן "חוק ההימורים בספורט") ובניגוד לתקנות להסדר ההימורים בספורט (תכנית הימורים יומיים), התשס"א-2001 (להלן "תקנות ההימורים היומיים"), הן בהעמידה את סכום ברירת המחדל על הסכום שאינו הסכום הנמוך ביותר להימור; הן בדחיית הפניה לבטל הימור בניגוד לסעיף 63 בתוספת לתקנות ההימורים היומיים. עוד טוען המבקש לעילות הטעיה וניצול מצוקת הצרכן מכח חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981; להפרת חובת תום הלב והחובה למסור פרטים נכונים אודות הנכס הנמכר מכח חוק המכר, תשכ"ח-1968; להפרת חובת תום הלב בקיום החוזה או במו"מ מכח חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973; השבה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979; וכן תרמית והפרת חובה חקוקה מכח פקודת הנזיקין [נוסח חדש].

3. המועצה סבורה שיש לדחות את בקשת האישור הן מטעמים הקשורים באי התאמתה לתובענה ייצוגית הן מטעמים הקשורים בעילת התביעה. המועצה מסכימה כי ביום 23.2.2010 שינתה את ברירת המחדל במשחק הווניר ל-30 ש, ומבהירה כי הודיעה על השינוי באתר האינטרנט שלה החל מיום 25.2.2010 ולמשך שבועיים ימים.

המועצה סבורה כי סעיף 6(ב) בתוספת לתקנות ההימורים היומיים מתייחסת למצב שבו אף אחת מן האפשרויות להימור אינה מסומנת בטופס. במצב כזה יש לחייב בסכום הנמוך ביותר. לעומת זאת, במקום שמסומנת ברירת מחדל מסויימת, יש לחייב לפי אותה ברירה. הטופס סומן מראש בברירת מחדל של 30 ש, ולכן לא היה מקום לפעול כטענת המבקש, ולחייב בסכום של 10 ש בלבד, שכן כל המהמרים שהתכוונו ל-30 ש היו נפגעים מכך.

לעילת הביטול משיבה המועצה כי אכן, עד 21.12.2010 לא ניתן היה טכנית לבטל הימורים שנערכו באמצעות האינטרנט, דבר שנרשם מפורשות בסעיף 27 בתנאי השימוש באתר. עם זאת, משתתפים שפנו בבקשה לבטל הימורים משום טעות בטופס נענו, וההימור שלהם בוטל באופן ידני. במהלך התקופה היו 28 פניות כאלו. המבקש, לעומתם, פנה בשאלה כללית. המועצה מבהירה שאין מקום לבטל הימור בעלמא, ובעיקר כך לאחר שנודעו תוצאות התחרות.

אשר לאפשרות הכללית לביטול הימור, המועצה היתה מודעת לכך שלא ניתן טכנית לבטל הימור באתר האינטרנט, ואף הבהירה זאת למשתמשים בתנאי השימוש, כאמור. עם זאת, פעלה לביטול סעיף 63 בתוספת לתקנות, על מנת שלא תחול חובת ביטול, והצעתה זכתה לאוזן קשבת

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

1 אצל המאסדר (רגולטור), משרד הספורט והמדע ומשרד האוצר. רק התנגדות משרד המשפטים
2 לכך שלא תהיה אפשרות לבטל הימור באינטרנט הובילה לכך שהמועצה פנתה במכרז לרכישת
3 אתר אינטרנט חדש שיאפשר ביטול במוקד שירות לקוחות.

4 עיקר טענת המועצה, כי התביעה אינה מתאימה לבירור כתביעה ייצוגית: ראשית, משום שרוב
5 השאלות המועלות במסגרת משחקי הימורים אינן ראויות להידון כתובענות ייצוגיות; שנית,
6 כיוון שבהטעיה מדובר, ויש להוכיח כי רוב חברי הקבוצה הוטעו. המועצה בדקה את אחוז
7 המהמרים במשחק הווירטלי לפני השינוי ולאחריו בכל אחת מן הקטגוריות 10 ש-30 ש, ומצאה
8 כי רוב המהמרים שינו את שיעור ההשתתפות לסכום ברירת המחדל הנוכחית. מכאן למדה
9 המועצה כי הנסיבות אינן מקימות עילת תביעה לכל אחד מיחיד הקבוצה. זאת ועוד, התובע
10 צריך היה להראות כי אלמלא הטעות לא היה משתתף בעסקה, וכן להוכיח את נזקיו. יתרה מזו,
11 יש לאפשר למועצה להתייחס לענינו של כל אחד מן המשתתפים ולבחון עילות הגנה נגדו, למשל
12 אם השתתפותו רוב הזמן היתה בסכום של 30 ש, אזי קשה להניח שהסתמך על ברירת המחדל
13 דווקא כאשר הימר ב-30 ש לאחר התיקון באתר האינטרנט.

14 המועצה הוסיפה לטעון כי בנוכחות רגולציה מתאימה ואפשרות קלה יחסית לפנות לבג"צ, אין
15 מקום להפעיל את התובענה הייצוגית, שהופכת להיות דרך פחות יעילה והוגנת.

16
17 4. אם כי נחקרו המבקש עצמו ועדי המשיבה (מר אהרון יונה, סמנכ"ל תפעול במועצה, וגב' טלי
18 ארז, מנהלת אינטראקטיב במועצה) – לא הוסיפו החקירות תוספת משמעותית, שכן השאלות
19 מוסכמות ברובן, וההכרעה הנדרשת משפטית בעיקרה.

עילת התביעה

20
21
22 5. סעיף 6 בתוספת לתקנות ההימורים היומיים קובע:

23 "א) בכל טופס תציע המועצה מספר מחירים, מביניהם יסמן כל משתתף את מחיר
24 השתתפותו (להלן – טבלת המחירים); כל מחיר מייצג השתתפות בניחוש אחד בלבד.
25 ב) סימן המשתתף סימונים נוספים, בטבלת המחירים, יהיו סכום ההשתתפות
26 צירוף של המחירים שסימן (להלן סכום ההשתתפות); לא סימן משתתף כל סימן,
27 יחושב מחיר ההשתתפות על פי המחיר הנמוך ביותר המוצע בטבלת המחירים
28 לאותו משחק".
29

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

סעיף 63 בתוספת לתקנות ההימורים היומיים קובע:

"משתתף לא יוכל לבטל השתתפות בהימורים אלא בתחנה שבה נתקבל ההימור,
ואלא אם כן נתקיימו כל אלה:

(1) טרם חלפו 30 דקות מעת העברת הניחושים למשרד הראשי;

(2) לא חלף המועד שקבעה המועצה בפרסומיה לקבלת הימורים על התחרויות
שסומנו;

(3) לא החלה התחרות המהווה חלק מאותו הימור".

(ההדגשה שלי – א"ש).

6. קריאה זהירה בסיפא של סעיף 6(ב) מעלה כי במקום שמשתתף לא סימן את סכום ההשתתפות
– על המועצה לחשב את השתתפותו לפי הסכום הנמוך ביותר שבטבלת המחירים. קשה לקבל
את טיעון המועצה, כי כיוון שסימנה בעצמה מחיר, 30 ש"ח, הפך מחיר זה לסימון המשתתף. טיעון
זה מפקיע את שנקבע בסעיף 6(ב), ואינו מאפשר מצב שלפיו לא סימן המהמר מחיר. לכתחילה
סומן עבורו המחיר כברירת מחדל, ששוב אינה הסכום הנמוך אלא סכום אחר כבחירת המועצה.
על אחת כמה וכמה שאין המועצה רשאית לערוך שינוי כאמור ללא הודעה ברורה למשתתפים
במשחק. עצם העובדה שפרסמה את ההודעה יומיים לאחר התחלת המשחק מעלה עליה כי נהגה
שלא כשורה.
מכל מקום, מתן הודעה אינו מאיין את הפעולה בניגוד לכאורי להוראות סעיף 6(ב) בתוספת
לתקנות ההימורים היומיים.

7. בסיכומיה טוענת המועצה, כי מטרת סעיף 6 היתה להגן על המועצה מפני טענות שונות של מי
ששלח טופס ולא סימן בו את סכום ההימור, ולא דוקא להגן על המהמר. בהעדר סימוכין
ראויים לטענה זו, צריך לפרש את הסעיף באופן שאינו מפלה בין הצדדים להסכם, בודאי לא
באופן שמקנה למועצה יתרון על פני המתקשר עמה.
אשר לאפשרות הביטול של רכישת כרטיסי השתתפות באמצעות האינטרנט: המועצה מודה כי
מצאה פתרון מעשי לכך רק ביום 21.12.2010. כלומר שעד מועד זה פעלה בניגוד לסעיף 63
בתוספת לתקנות ההימורים היומיים, לכאורה.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

8. המבקש הוסיף והפנה לשורה של עילות משפטיות, אך אין צורך לדון בכולן: "ככלל, כאשר נקבע כי מעשה או מחדל לא היה חוקי, יש לתור אחר תרופתו של הנפגע בגדרן של התוצאות הנובעות מן הפגם של אי החוקיות. אין מקום לייחס למפר, בכל מקרה של אי חוקיות, גם הטעיה הנובעת מכך שהוא לא גילה שהוא פעל שלא במסגרת הדין" (רע"א 5765/02 אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ נ' עיטל זילברשלג (26.8.09)).
ראו גם ע"א 2505/06 ענת בקר נ' סלקום בע"מ (9.12.2008).

אותו הגיון יש להחיל גם על עילות מדיני החוזים שאינן יכולות לגבור על הפרת דין ספציפי, כגון זה שבענינו.

ראו גם עמדת כב' המשנה לנשיאה (בדימוס) השופט א' ריבלין בע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' רחמים עמוסי, פסקה 16, (5.7.2012), שלפיה די בדיון חלקי בעילות התובענה הייצוגית בשלב אישור בקשת האישור. יצוין כי אין הכרעה בנקודה זו, לאחר שכב' השופט מלצר העלה מחשבה שונה (פסקה (א)), וכב' המשנה לנשיא מ' נאור השאירה ענין זה בצריך עיון (פסקה 5). בקשה לדיון נוסף על פסק הדין נדחתה בד"נ 5666/12 עמוסי רחמים נ' הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ (20.12.2012).

9. למרות האמור ראוי לציין, כי על אף שהמבקש מסתמך על עילת ההטעיה מכח חוק הגנת הצרכן, הוא לא עמד בתנאים שהציבה הפסיקה להוכחת עילה זו (דנ"א 5712/01 יוסף ברזני נ' בזק, חברה ישראלית לתקשורת בע"מ, נ"ז (6) 385 (2003); ע"א 458/06 עו"ד יובל שטנדל נ' חברת בזק בינלאומי בע"מ (6.5.2009) וכן ראו - דנ"א 5035/09 עו"ד יובל שטנדל נ' חברת בזק בינלאומי בע"מ (8.11.2009); בש"א (מחוזי ת"א) 26685/06 כהן נתנאל נ' רדיוס שידורים בע"מ (21.5.2009). בסיכומיו טען רק שיש צורך להגמיש את דרישת הקשר הסיבתי (סעיף 38). משום כך נראה שאין להיזקק לטענות המבקש בענין זה.

10. כזכור טען המבקש גם להתעשרות של המשיבה שלא כדין, לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979. כפי שארחיב להלן, המועצה היא גוף סטטוטורי, הפועל ללא כוונת רווח, שהכספים שלו מיועדים לחלוקת פרסים ולמטרות מסוימות של רווחת הצבור. בנסיבות אלו יהיה צורך לשקול מתן פטור מחובת ההשבה של המועצה, מתוקף "נסיבות אחרות העושות את

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

ההשבה בלתי צודקת", כמאמר הסיפא בסעיף 2 בחוק עשיית עושר (ראה גם תצ (מחוזי ת"א) 35561-11-10 נורית ונדר נ' מפעל הפיס (31.1.2012) והפ (מחוזי ת"א) 177/02 חיים יתח נ' מפעל הפיס (2.12.03), וראו גם: ע"א 467/04 חיים יתח נ' מפעל הפיס (1.9.2005) וכן דנ"א 8385/05 מפעל הפיס נ' חיים יתח (5.2.2006)).

נזק

11. תחשיב הנזק שנערך על ידי המבקש מחשב 20 ₪ לכל טופס שבו סומן מראש סכום של 30 ₪, בעוד שהסכום הנמוך ביותר בו היה 10 ₪. מהשוואת אחוז הטפסים של 30 ₪ מכלל הטפסים לפני השינוי בטופס לאלו שלאחר מכן התברר כי עלה ב- 5.23%, ולאורך חודשי ההפרה עד שמיעת ההוכחות נערך חישוב של 3,731,492 ₪ (מב/2). בסיכומים כבר עמד סכום זה על 4,240,330 ₪.

המשיבה מתנגדת לאופן החישוב מסיבות שונות, ומדגישה את הבאות: הקבוצה שנוספה (5.23%) אינה קבוצה הומוגנית, והמבקש עצמו מבהיר כי לעתים הוא ממלא בכוונה טפסים של 30 ₪. אם כך, כיצד ניתן לזהות את חברי "קבוצת הגידול"? וכיצד ניתן לקבוע אם השתתפו בסכום זה בכוונה ורכשו רכישה מושכלת? ולענין זה, האם יש להבחין בין מי שהשתתף פעם ראשונה ללא סימון הטופס לבין מי שזו לו פעם שניה ויותר, ויש להניח שידע כי חויב ב-30 ₪? וכן: חלק מן הגידול נובע מגידול טבעי בהשתתפות במשחקים, שדבר אין לו עם ברירת המחדל. ועל כולם, בה בשעה שהכנסות המועצה גדלו, כך גדלו גם סכומי הפרסים שחילקה. לטענת המועצה ועל פי נתונה כ-60% מסכומי הרכישה מחולקים כפרסים.

12. ככלל, שלב אישור התובענה הייצוגית אינו השלב הראוי לרדת לעמקה של שאלת הנזק, אם כי על המבקש להראות שניתן להוכיחו (ע"א 345/03 דן רייכרט נ' יורשי המנוח משה שמש ז"ל פסקאות 59-66 בפסק הדין של כב' השופט עדיאל (7.6.2007); ת"צ (מחוזי י"ם) 9177/07 ראובן ברון נ' "אגד" אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ בפסקה 90 (18.7.2010)). לצורך שלב זה של הדיון, די אם נאמר כי נזק התקיים לפחות אצל מי ממשותפי המשחק שהימר באמצעות האינטרנט לאחר קביעת ברירת המחדל של 30 ₪, ולפחות בהימור הראשון, ושיעורו 20 ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

תנאים לאישור תובענה ייצוגית

13. סעיף 8 בחוק תובענות ייצוגיות תשס"ו-2006 קובע את התנאים לאישור תובענה ייצוגית:

"(א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל
אלה:

(1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות
לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה
טובת הקבוצה;

(2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת
בנסיבות העניין;

(3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל
בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה
בענין זה;

(4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל
בתום לב".

14. הגדרת הקבוצה והעילה: בבקשת האישור התבקשה הגדרת הקבוצה כך: "כל לקוחות
המשיבה אשר השתתפו במשחק יומי באמצעות אתר האינטרנט ואשר שלחו טופס מבלי
שבחרו באופן אקטיבי את סכום ההימור וחויבו בסכום העולה על העלות המינימלית ו/או
כל משתתף שביקש לבטל השתתפות במשחק אליו נרשם באמצעות האינטרנט וסורב".
הואיל והבקשה עסקה רק במשתתפי משחק ווינר, והואיל והקבוצה שלא הצליחה לבטל את
השתתפותה כלולה בהכרח בקבוצה הראשונה, תוגדר הקבוצה באופן הבא:
"כל מי שהשתתף במשחק ווינר באמצעות אתר האינטרנט מיום שהמועצה סימנה בו את
ברירת המחדל של 30 ₪ (23.2.2010) ועד יום מתן החלטה זו, אשר לא החליף את ברירת
המחדל בטופס".

עילות התביעה הן כל העילות שנתבקשו על ידי המבקש, לרבות הפרת סעיפים 6 ו-63
בתוספת לתקנות ההימורים היומיים.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

שאלות משותפות של עובדה ומשפט: ענינו עומד בתנאי הראשון, כפי שהוכרע לעיל:
השאלה אם פעלה המשיבה בנגוד לסעיף 6(א) משותפת לכל חברי הקבוצה, ויש אפשרות
סבירה שתוכרע לטובתם.

15. ייצוג: כפי שיוצג המבקש עד כה, כך יש להניח שענינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך
הולמת, ובתום לב. בכך נענו התנאים השלישי והרביעי.

16. התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת:

שני נמוקים נתנה המשיבה מדוע אין התובענה הייצוגית מתאימה לניהול המחלוקת:
(א) יש לבחון את ענינו של כל אחד מחברי הקבוצה, לבחון את אופן ההשתתפות שלו,
ולראות אם אכן במקרה הפרטי הוטעה. לא אוכל לקבל נמוק זה: מדרכו של עולם שכל
אדם שונה מרעהו, גם אם פעלו באותו אופן. למרות זאת, לצורך התובענה אין בוחנים
את כל מערכת השקולים שלהם, אלא את החלת הדין על ענינם. ואם בענין הנוק
עסקינן, כפי שכבר נאמר לעיל, עצם העובדה שיהיה צורך בבירור מעמיק בשאלת הנוק
אינה מפחיתה מהתאמת הענין לדיון במסגרת של תובענה ייצוגית.

(ב) ממילא כל רווחי המועצה נתרמים למטרות ציבוריות. על כן לא תצמח כל תועלת מן
התובענה הייצוגית, והתועלת היחידה תהא למבקש ולבאי כוחו על חשבון הצבור.

טענה כזו – לו תתקבל – חותרת תחת האפשרות לתבוע את המועצה במסגרת תובענה
ייצוגית בכלל, וכך מונעת את השגת מטרות חוק תובענות ייצוגיות בכל הקשור למועצה,
לרבות האפשרות להדק את הפיקוח על המועצה ולהמריצה לקיים את הדין. דוקא ענינו
יוכיח עד כמה נדרשת התערבות חיצונית זו, של המבקש. שהרי אלמלא הבקשה לא היו
הדברים מגיעים כדי בירור.

17. בשולי הנמוקים הקודמים ראוי להוסיף, כי יתכן שלא ניתן יהיה להשיב את הסכומים
שנגבו שלא כדין מחברי הקבוצה, בין משום גדלה, בין משום חוסר האפשרות להבחין בין
פרטיה, ובמקרה כזה, לכאורה, יחול סעיף 20(ג) בחוק תובענות ייצוגיות, שמאפשר מתן סעד
לטובת הקבוצה או לטובת הצבור באופן אחר.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"צ 49683-08-10 צרשניה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט

במקרה המיוחד של המועצה להסדר ההימורים בספורט, שלפי סעיפים 8.ג. ו-9 בחוק להסדר ההימורים בספורט, תשכ"ז-1967 כל רווחיה לאחר תשלום הזכויות והוצאות מוסבים "לקידום ולפיתוח של תרבות הגוף, החינוך הגופני והספורט בישראל" - יתכן שסופה של פרשה יהא במתן צו מניעה בלבד, שישמש לתיקון העוולה שנגלתה בבקשה זו, אשר יצפה פני עתיד, ולא יטיל על המועצה חיובים חמורים שיבואו על חשבון מילוי מטרותיה הציבוריות של המועצה. אך די לדיון זה בשעתו, שלב הדיון בתביעה.

סיכום

18. אני מאשרת את התובענה הייצוגית, שעילתה הפרת סעיף 6 בתוספת לתקנות ההימורים היומיים.

19. המועצה תפרסם הודעה בדבר מתן החלטה זו באתר האינטרנט שלה וכן תפרסם מודעה בשני עתונים יומיים רבי תפוצה. נוסח ההודעה יוגש לעיוני תוך 10 ימים.

המועצה תשלח העתק מן ההודעה לממונה על הגנת הצרכן, וכן למנהל בתי המשפט, לשם רישומה בפנקס התובענות הייצוגיות.

20. נקבע ק"מ לאחר חלוף המועדים על פי החוק, ליום 20.5.2013 בשעה 10:30.

ניתנה היום, ד' אדר תשע"ג, 14 פברואר 2013, בהעדר הצדדים.

אסתר שטמר, שופטת